

amb *tani*.

EL-LÈBOR, nom de diverses ranunculàcies i del baladre, pres del ll. *hellebörus*, i aquest, del gr. ἡλεβορος id. □ 1.^a doc.: *elèbor*, c. 1500, Cauliac; *lebor* S. xiv, Alcoati.

Nom que en diverses terminologies romàniques ha deixat descendència en un nivell no enterament erudit, cf. *TdF alibor*, *elebor* i potser *alibouroun*, fr. ant. *aliboron*, etc. (Bertoldi, *W. u. S.* xi, 159; Schuchardt, *ZRPb.* xxvi, 309). Una d'aquestes formes alterades és *borum nigrum* en la traducció castellana de la *Confissió del Amante* de Gower (1399), 391. Una altra, més dubtosa, podria ser la forma *aixorbiu que Rohlf s va sentir a la Vall palleasa de Cardós (*ASNSL* cxcii, 94): ¿potser d'un *aixorbiu < *eix-olbor-iu? (o ¿hi hauria alguna relació amb els fets fonètics observats a E. T. C. i, 136; ii, 219 i 16, a base d'un *ollobor-iu?).

DERIV.: *Elleborina*.

EL-LIPSI, f., pres del ll. *ellipsis*, i aquest, del gr. ἔλλειψις 'insuficiència', 'el·lipsi', derivat de ἔλλειπω 'jo negligo, jo em deixo', derivat de λείπω 'deixo'. □ 1.ª doc.: Lab. 1839 (*elipsis*).

Encara que el context no ho mostri clarament potset L. d'Aversó volia dir *el·lipsi* quan escrivia *eclipsi* i *eclipsis* com a nom de vicis o figures de dicció (*Torcimany* i, 239, 256, 269) per més que barrejant-hi poc o molt la idea de ἔκλειψις. Lexicalment no és més que un duplicat del mateix mot el nom de la corba *ellipse* [Belv. 1803], cf. angl. *ellipse* [1674], fr. *ellipse* [1680], cast. *elipse* [1732, mal escrit *elypse*]; per a la filiació semàntica vegeu les explicacions divergents de Skeat, *NED* i Bloch.

DERIV.: *El·líptic* [1695, Lacav.] gr. ἑλλειπτικός id. *El·lipsoidal*; *el·lipsoidal*.

CRF.: *El·lípticament*. *El·lipsògraf*.

ELM, 'casc', pres pel llatí vulgar del germ. occidental comú *HELM* id. □ 1.ª doc.: S. xiii.

En l'època literària inicial trobem conjuntament *elm* i una variant fonètica *elme*: «era una bella font dejús un bell arbre, a la ombra del qual estava un cavaller guarnit --- avia levat son *elme* de sa testa, per la gran calor; son cavall pexia ---», Lull (*Blanq.*, *NCl.* 47.25), passatge on altres eds. porten *elm* (*AlcM*); «féu un fre fer que portés a la batala; e de les autres causes él ornà lo seu *elme*», *VidesR* (f° 110v1, P, però *elm* en B, i *galeam* en l'original llatí; i altres casos en el gloss.). Tanmateix *elm* en altres clàssics del català antic, com en l'èpic i famós passatge de Jaume I: «exí ab los de la ost, son *elm* en sa testa e sa lança en sa mà» (70); «àgran mèsos lu<r>s *elms* en lu<r>s cabs», *Reixac* (Questa, 18.20) i de nou 27.28, de vegades reduït en aquest mateix text a *em* (tal com *Guillelm* > *Guillem*, *palm* > *pam*): «se levà --- l'*em* de son cap» (19.33, i de nou en 11.13, i el plural *los ems* 19.35). «Axi com l'*elm* ha de star en lo més alt loch del cors, axí deu star més alt l'ànimo per ampa-

rar e mantenir lo poble», JoMartorell (*Ag.* i, 102). «La celada o *elm*: galea», OPou (*TbPu.*, 170). Reapareix entre els escr. Renaix. però ja com una peça de color històric, en MilàF, Llorente, Verdagner: «la terra / no reguí jo ab sanch meva i ab sanch de sarraïns? / ¿Per què l'*elm* i l'escut que a tants donàreu, / a mi, a mi sol, fill vostre, me'l negàreu? / No infanten ja les mares guerrers y paladins?» (*Canigó* i, iii).

DERIV.: *Elmater*. *Elmet* [1430, *DAG.*, *AlcM*; JoMartorell, *Ag.* i, 209]. *Elmes* NL a la costa de Banyuls, és versemblant que sigui un NP germànic de la mateixa arrel que el germ. *helm* 'protecció (del cap)', convertit en NL.¹

¹ Lamento haver hagut de publicar el pèssim treball toponomàstic de Pierre Fouché en *AJLC* iii, 85, veritable model de manca de tot mètode científic, del qual pren *AlcM* l'única raó per dir «sembla pre-romà». Havent demanat a aquest col·lega una col·laboració per a la *Miscellània Fabra* el 1936 quedàrem aterrits Mestre Fabra i jo en examinar-lo: era el començament de la mala època de Fouché. Tots dos estiguérem d'acord que no el podíem acceptar. En reprendre's els esforços a l'Argentina per publicar-hi la *Miscellània*, vaig rebutjar-lo de nou; però no podent resistir a certes pressions, tot excloent-lo de l'obra més selecta a honor del gran mestre, vaig haver de permetre que sortís en *AJLC*. Mea culpa! Com a nom germànic vaig posar-lo en E. T. C. i, 243.

Elocució, V. *loquax*

ELOGI, pres del ll. *elogium* 'epitafi', 'sentència breu', que en baix llatí va pendre el significat de 'loança' per influència del gr. εὐλογία 'elogi' (derivat de εὐ λέγω 'jo dic bé'). □ 1.ª doc.: 1695.

Lacav. en dóna ja exs. com «fer lo *elogi* de algú, *elogiar* a algú --- cuspian facta, orationes celebrare --- dar grans *elogis* a algú --- lo qui fa, escriu o compon *elogis*: *elogiorum scriptor* ---». Després general en els escr. i dicc. del S. xix.

DERIV.: *Elogiar* [1695, veg. supra]; *elogiador* [Lab. 1839], *elogiable*. *Elogiós* [*DAG.*, sense documentació, c. 1880?; *DOrt.*, 1917; no encara Lab., *Bulbena* ni Vogel; usat primer en francès, 1842, i rebutjat pel *DACEsp.*, però ja bastant usat en el S. xix en cat. i en cast.]. *Elogista* (*DFa.*).

ELOI, mall. 'funció i festa celebrada amb motiu de certes solemnitats religioses', del nom de Sant Eloi, emprat per designar els patrons i els membres de certes confraries i per batejar campanes usades en alguns tocs i celebracions religioses. □ 1.ª doc.: c. 1800.

No crec que sigui gaire o gens posterior a aquesta data un memoràndum sobre uns béns relacionats amb el Monestir de Lluc: «que el Señor Thomás pagaría la congrua de un beneficio en la Parroquia de Pollensa, y el *Aloy* el día de la fiesta de Sto. Tomás en la Catedral, a que estaba obligada la herencia» en M.